תנחומא בובר — כי תבוא

והיה כי תבא אל הארץ (דברים כו א), היום הזה ה' אלהיך, מצוך לעשות וגו' (שם שם טז), זש"ה בואו נשתחוה ונכרעה נברכה וגו' (תהלים צה ו), ומה תלמוד לומר נשתחוה ונכרעה, אלא צפה משה שבהמ"ק עתיד ליחרב, וביכורים עתידין לפסק, עמד ו התקין להם לישראל שיהו מתפללין שלש פעמים בכל יום, שחביבה תפלה לפני הקב"ה ממאה מעשים טובים, כיון שנגזר עליו שלא ליכנס לארץ, התחיל להתפלל, ואמר אעברה נא ואראה (דברים ג כה), אמר לו הקב"ה רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה עלה ראש הפסגה וגו' (שם שם כו כז), לכך נאמר ה' אלהיך מצוך לעשות וגו'.

[היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות וגו']. מה כתיב למעלה מן הענין, השקיפה ממעון קדשך (שם כו טו), אמר ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינא כמה מתחטאין ויש להם פתחון פה לעושי מצות, אדם יש לו עסק אצל המלכות, פעמים שהוא נותן כמה ממון, עד שמגיעין אותו אצל המלך, כיון שהגיע אצל המלך, ספק עושה לו שאילתו, ספק אינו עושה לו שאילתו, אבל הקב"ה אינו כן, אלא אדם יורד לתוך שדהו, רואה אשכול שביכר, תאינה שביכרה, רימון שביכר, מניחו בסל, ועמד באמצע השדה, ומבקש רחמים על עצמו, ועל ישראל, ועל ארץ ישראל, שנאמר השקיפה ממעון קדשך מן השמים וגו', ולא עוד אלא שהיה אומר איני זז מכאן, עד שתעשה צרכי היום הזה, שכתיב אחריו היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות וגו' (שם כו טז). אמר ריש לקיש יוצאה בת קול ואומרת תשנה לשנה הבאה כיום הזה כאדם שהוא נותן פרי חדש לחבירו, ואומר יהי רצון שתשנה ותתן לי לשנה הבאה.

היום הזה. מהו היום הזה, וכי עד עכשיו לא צוה הקב"ה לישראל, והלא אותה שנה שנת הארבעים היתה, שנאמר ויהי בארבעים שנה וגו' (דברים א ג), ומה תלמוד לומר היום הזה, אלא כך אמר משה לישראל, בכל יום ויום תהא חביבה עליכם התורה, כאילו קבלת אותה היום הזה מהר סיני, וכתיב במקום אחר והודעתם לבניך וגו' (שם ד ט), וכתיב יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך וגו' (שם שם י), את החקים (שם כו טז) אלו המדרשות, ואת המשפטים (שם שם) אילו הדינין.

ד"א את החקים ואת המשפטים. לרבות קלין וחמורין, וגזירות זוות ודקדוקי סופרים.

ושמרת ועשית אותם (שם שם). אמר ר' יוחנן כל העושה תורה לאמיתה, מעלין עליו כאילו עשה את עצמו, שנאמר ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם [חקים ומשפטים לעשותכם אותם (שם ד יד), לעשות לא נאמר, אלא לעשותכם אותם, מכאן שמעלין עליו כאילו עשה את עצמו.

[בכל לבבך] (שם כו טז). בשעה שאתם מתפללין לפני הקב"ה, לא יהיו לכם שתי לבבות, אחד לפני הקב"ה, ואחד לדבר אחד.

וידבר משה והכהנים הלוים אל כל ישראל לאמר הסכת ושמע ישראל (שם כז ט). מהו הסכת, אמר להם משה לישראל עשו כיתות כיתות לתורה, והטו לבבכם לשמוע דברי תורה.

בכל (לבבכם) [לבבך] (שם כו טז), ר' אליעזר בן יעקב אומר בא הכתוב להזהיר את ישראל לדבר אחר. ובכל נפשך (שם שם), אפי' נוטל את נפשך. פעם אחת גזרו שמד שלא יעסקו בתורה, הלך ר' עקיבא ישב ועסק בתורה, בא ומצאו פפוס בן יהודה, א"ל רבי הרי אתה מסתכן בעצמך, שאתה עובר על גזירת המלך, א"ל ר' עקיבא אמשול לך משל, למה הדבר דומה, לשועל שהולך על גב הנהר, ראה שם דגים, אמר להם באו לכם אצלי, ואטמין אתכם בנקיקי הסלעים, ואל תתייראו, א"ל אתה הוא פיקח שבחיות, אין אתה אלא טיפש, כל חיינו אינו אלא במים, ואתה אומר לנו לילך אל היבשה, כך כל חיותם של ישראל אינו אלא בתורה, דכתיב כי הוא חייך ואורך ימים (דברים ל כ), ואתה אומר מסכן אתה בעצמך, לימים מועטים תפשו את שניהם, א"ל מוטב לך שנתפשת על דברי תורה, אוי לו לפפוס שנתפש על דברים בטלים, לימים כשהוציאו את ר' עקיבא להריגה, זמן קריאת שמע היה, והיו מסרקין את בשרו, והוא קורא קריאת שמע, עליהם אמר דוד ממתים ידך ה' (תהלים יז יד), אמר ר' חנינא בר פפא אל תקרי ממתים, אלא קורא ממיתים, שממיתים עצמן על התורה שניתנה לכך שבני אדם שרואים אותם אומרים זה לזה חטאים יש בידם, לכך הם נהרגים, והם אינן יודעין שחלקם בחיי עולם הבא, וכל טובה צפונה להם, שנאמר וצפונך תמלא בטנם (שם שם), ולא עוד אלא שזוכין לבניהם אחריהם, ומתוך שישראל מוסרין נפשם על התורה ועל קדושת שמו של הקב"ה, לפיכך עושה להם הקב"ה ברכה בעולם, שנאמר את ה' האמרת היום (דברים כו יז), וכשם שישראל עושין [חטיבה] להקב"ה, כך הקב"ה עושה להם [חטיבה], שנאמר וה' האמירך היום (שם שם יח), אמר ר' יהושע בן לוי כשם שהעליה כובשת, כך ישראל עתידין לכבוש ארבע מלכיות, שנאמר ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת (שם כו יט).

חסלת פרשת תבא